

VEGYES.

A gyorsírás tanítása a középiskolában.¹ A középiskolai gyorsírástanítás eredményességére vonatkozólag igen meggyőző bizonyosságra hivatkozhatunk: a budapesti nemzetközi gyorsírókongresszus megnyitásával kapcsolatban megtartott, háromszáz szótagos ifjúsági gyorsíróversenyre. Ezt a diktátumot, mely a gyorsabb szónoklati sebességnek felel meg, négy középiskolai tanuló tette át sikeresen közönséges írásba, s közülük három igazán kitűnően, szinte hibátlanul. Talán természetes, hogy a legkiválóbb beszédíró gyorsírók mellett megfelelő számú alacsonyabb fokú s még mindig igen használható készségű diákgyorsírógárda csoportosul.

A tanításnak ezt az eredményét semmiképen sem magyarázhatja meg pusztán a tanulók kötelességtudása, hiszen tudvalevő, hogy középiskoláinkban a gyorsírás nem kötelező tantárgy; viszont éppígy nem magyarázhatja meg az sem, hogy nem kötelező tárgyakkal szívesebben foglalkoznak a tanulók. Igen sokszor hivatkoznak a gyorsírás tanításával kapcsolatban arra a gyakorlati haszonra, mellyel a tanulót a gyorsírás megtanulása kecsegtetheti; nem csupán a gyorsírás tudásának mindig felhasználható voltára, hanem arra, hogy a gyorsírással valamikor pénzt is fog keresni. Ez a gyakorlati haszon azonban igen távoli cél, és a diákifjú becsvágyát, munkakedvét semmiképp sem elégítheti ki. Sokkal inkább a gyorsírás tanításának gyakorlati jelleme az, amely magához vonzza a tanulót, mert valami egészen más munkalehetőséget biztosít számára, mint aminő egyéb mindennapi iskolai elfoglaltsága. Míg más tárgyak tanulásában a tanuló munkája merő előkészület egy magasabb cél, az általános műveltség megszerzése vagy formális képzettség biztosítása érdekében, addig a gyorsírás tanulása a valóságos munka élményét adja a tanulónak. Hozzátehetjük, hogy ennek a munkának értéke — a tanuló haladásának mértéke — a szótagszám s az esetleges hibák figyelembevételével egészen pontosan megállapítható. Az elemi ismeretek könnyű és biztos áttekintése nem megoldhatatlan feladat számára, s már rövidebb gyakorlás útján elérhető készség birtokában is hozzáfoghat a tanuló az élőszó követéséhez. Az elröppenő szó térhez igazásával valóságos munkát végez, hasonlólt a felnőttek komoly elfoglaltságához: kiszabadul diákos foglalatossága köréből, s játszhatja a felnőttet. Erre a kellemes változatosságra tagadhatatlanul nagy szüksége van, mert hiszen éppen az iskola mindennapi munkájában állandóan elfoglalt és lekötött tanuló eszmélhet rá talán legnehezebben arra a tényre, hogy az embernek egyik legnagyobb élvezete a munka. Egyéb tárgyak tanítása is célul tűzi ki, hogy a tanuló számára a valódi munka élményét szerezzék meg, a gyorsírás tanításában azonban ez a gyakorlati teljesítmény állandóan kínálkozik. Tanításának sajátos jelleménél fogva a gyorsírás igen alkalmas a munkaszeretet felébresztésére.

¹ A budapesti nemzetközi gyorsírókongresszus pedagógiai szakosztályának 1828 szeptember 4-i ülésén tartott előadás.

Ha azonban a gyorsírásnak kötelező tanításáról van szó, az elmondottak korántsem elégíthetik ki a pedagógust, kinek éberem kell őrködni a középiskolai tanítás egységes célkitűzésének megbonthatatlanságán. Különösen hiába hivatkoznánk a gyorsírás gyakorlati hasznosságára. Ha a tanulóra nézve távoli cél a gyakorlati hasznavehetőség, a középiskolai tanítás általános célja szempontjából túlságosan közeli, mert a középiskola nem tűzheti maga elé gyakorlati előnyök elérését, hanem tanításának minden mozzanatában a szellemi munkára való általános készség biztosítására kell törekednie. Csupán abban az esetben ajánlhatjuk tehát a gyorsírásnak a középiskola kötelező tárgyai sorába való beillesztését, ha rámutathatunk a gyorsírás tanításának alaki képző erejére. Hivatkoznunk kell itt arra, hogy bármennyire alapfeltétele is a gyorsírás tudásának bizonyos gyakorlati ügyesség megszerzése, a gyorsírás tanulásában mégis sokkal inkább érvényesül, mint bármi más, a tanuló intelligenciája. Ez eléggé általános tapasztalat arra, hogy megmutassa, hogy a szellemi munkára való készség gyakorlására ad alkalmat a gyorsírás tanulása, természetesen nem annyira az alapfok megállapított jelöléseivel, hanem a magasabb fokok szabad s a tanuló leleményének tág teret biztosító rövidítésével. A nyelv biztos tudására s a nyelvkészség állandó fokozására van szüksége a gyorsírónak, ha jól akarja megoldani feladatát, hiszen éppen a mondat s az összefüggő beszéd sajátosságainak gondos megfigyelésre van szüksége. Az anyanyelv tanítójának legügyesebb eljárása sem vezetheti rá a tanulókat a nyelv olyan sajátosságainak felismerésére, amelyekre a gyorsírónak munkája közben okvetlenül rá kell bukkannia. A szavak s az összefüggő beszéd kapcsolatai sajátosságainak felismerése pedig nem csupán a nyelvezéket fejleszti, hanem ugyanolyan, sőt a gyakorlatban állandóan előforduló alkalmosságok folytán még állandóbb és biztosabb alaki képzést biztosít a tanuló számára, mint bármely nyelv filológiai kutatása. A gyorsírás tanítási módszerének mind általánosabb ismeretét tehát annak elismerését várhatjuk, hogy a gyorsírás formális képző erejénél fogva is méltán beilleszthetik a középiskola kötelező tárgyainak sorába.

Galamb Ödön.

Entente-pedagógia. Társaságunk októberi ülésén Kornis Gyula az angol internátusi nevelésről szóló előadásának végén megpendítette egy Tihanyban felállítandó magyar *public school* eszméjét. Most a túlsó táborból hasonló kezdeményezésről: egy jugoszláv *lycée*-ről értesülünk. A Szabadkán megjelenő *Bácsmezei Napló* november 4-i száma erről az érdekes eseményről hosszabb cikkben számol be, amelyből közöljük a következőket: Emile Dard, Franciaország belgrádi követe, Grol Milán közoktatásügyi miniszter kíséretében a Szabadkán felállítandó francia líceum ügyében a városba érkezett. A követség tagjain kívül vele jöttek Masset, a belgrádi egyetem francia lektora, Laurent, a belgrádi francia líceum tanára, továbbá a Havas-ügynökség, a *Petit Parisien* és a *Temps* balkáni tudósítója. Grol Milán elnöklésével nyomban megkezdtek a tanácskozást, amely természetesen francia nyelven folyt. Miután az érdekelt felek: Dard követ a francia kormány, Grol miniszter a jugoszláv kormány és Sztipics polgármester a város nevében kijelen-

tette, hogy a terv megvalósításához hozzájárul, ez immár biztosítva van. A polgármester „áthatva a Szuboticán létesítendő francia tanintézetek messze kiható fontosságától és attól a jelentős kulturális nyereségtől, amely ebből a városra hárul“, kijelentette, hogy a város erre a célra ingyen telket és egy millió dinár (kerek 100.000 P) kamatmentes kölcsönt ad meghatározatlan időre. A felállítandó francia leányliceum internátussal egybekötött leány-gimnáziumból, elemi fiú- és leányiskolából, továbbá kisedővöből fog állni. A tulajdonjogot illetőleg abban állapodtak meg, hogy az az intézetekben működő tanítórendé legyen, ami azzal az előnnyel jár, hogy ilyen módon a francia kormány mint közvetlen érdekelt fél vesz részt a tanintézetek alapításában és fenntartásában. A tanácskozás vezetőivel a küldöttség lakomára gyűlt össze, amelyen Dard követ hangsúlyozta, hogy Szerbia mindig szövetségese volt Franciaországnak, amely mindent elkövetett ennek az egészséges, tehetséges fajnak érdekében. „Hogy most idejöttem, úgymond, ez azt dokumentálja, hogy Franciaország nagyrabecsülését és szeretetét átvitte mindazokra kivétel nélkül, akik ebben az új államalakulatban élnek.“

A szabadkai francia liceum tárgyilag voltaképpen az úgynevezett *Auslandschule* keretébe tartozik, de egyben újabb megnyilvánulása a világháború óta szüntelen felmerülő idegennyelvi tanfolyamoknak és iskolaalapításoknak, amelyek révén a nagy-entente a kis-entente-tal kulturális szövetségre is lépett és amelyekben a politikának és a közgazdaságnak döntő szerep jut. A jövő távlatából mindenesetre felette érdekes és érdemes lenne tüzetesen megvizsgálni, hogy az ilyen újszerű törekvéseknek, intézményeknek milyen hatása és visszahatása lesz a politikára, a közgazdaságra s nem utolsósorban a kultúrpolitikára és az ezzel összefüggő iskolaügyre. kf.

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

1928 október 20-án, rendes felolvasó ülésünkön *Kornis Gyula*, a Társaság elnöke tartott felolvasást ezzel a címmel: *Az angol internátusi nevelés. (Public School-ok.)* A tanulmány a *Magyar Szemle*ben jelenik meg.

Az 1928 november 17-én tartott rendes felolvasó ülésen *Fináczy Ernő*, Társaságunk tiszteletbeli elnöke elnökölt, és *Ferrière Adolf*, a genfi Bureau International d'Education igazgatója adott elő francia nyelven az új iskoláról és módszeréről. (*L'école active et sa méthode.*) Az előadást magyar fordításban közölni fogjuk.

Kérem. A *szegedi egyetem Pedagógiai Intézete* keresi a Magyar Paedagogia következő számaint: XV. évf. (1906) 6—7. sz., XXVII. évf. (1918) 10. sz., XXVIII. évf. (1919) 3—4. sz., XXX. évf. (1921) 5—10. sz., XXXI. évf. (1922) 1—10. sz., és kéri azokat, akik átadni hajlandók, hogy az ár megjelölésével ezt Szeged, Szukováthy-tér 1. címen tudatni sziveskedjenek. A megjelölt egyes füzetek helyett esetleg az illető egész évfolyamot is átveszi az intézet.